

XÂY DỰNG ĐỘI NGŨ NHÀ GIÁO QUÂN ĐỘI TRONG KỶ NGUYÊN MỚI - KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH CỦA DÂN TỘC VIỆT NAM

TRẦN VĂN PHƯƠNG (*)

Tóm tắt: Trong bối cảnh đất nước ta đang bước vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vườn mình mạnh mẽ của cả dân tộc, yêu cầu xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại đặt ra nhiệm vụ cấp thiết đối với công tác giáo dục và đào tạo trong Quân đội. Đội ngũ nhà giáo quân đội với vai trò vừa là người thầy, vừa là người chiến sĩ cần được xây dựng theo hướng toàn diện, đáp ứng yêu cầu mới cả về phẩm chất chính trị, năng lực chuyên môn và đạo đức nghề nghiệp.

Từ khóa: Đội ngũ nhà giáo; kỷ nguyên mới; quân đội; xây dựng.

Abstract: As Vietnam enters a new era - an era of national rise marked by the country's strong and comprehensive transformation, the task of building a revolutionary, regular, elite and modern Vietnam People's Army has created urgent requirements for military education and training. The corps of military educators, who serve simultaneously as teachers and soldiers, must be developed in a comprehensive manner to meet new demands in political qualities, professional competence and professional ethics.

Keywords: Corps of military educators; new era; military; development.

Ngày nhận bài: 10/9/2025 Ngày biên tập: 13/10/2025 Ngày duyệt đăng: 19/11/2025

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Nhiệm vụ giáo dục là rất quan trọng và vẻ vang, vì nếu không có thầy giáo thì không có giáo dục... không có giáo dục, không có cán bộ thì không nói gì đến kinh tế, văn hóa”⁽¹⁾. Theo đó giáo dục và đào tạo luôn giữ vai trò then chốt trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đặc biệt trong Quân đội, nơi yêu cầu về bản lĩnh chính trị, kỷ luật, trình độ khoa học, kỹ thuật và năng lực tổ chức thực tiễn được đặt ở mức cao nhất. Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XI nhiệm kỳ 2020 - 2025 đã chỉ rõ: “Xây dựng đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục có trình độ tương xứng với công việc, ngành đào tạo; thực hiện tốt bồi dưỡng, rèn luyện đội ngũ nhà giáo, nhà khoa học qua thực tiễn”⁽²⁾. Bước vào kỷ nguyên mới, với xu thế toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế sâu rộng và cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ

tư diễn ra mạnh mẽ, việc xây dựng đội ngũ nhà giáo quân đội vững vàng về tư tưởng, giải về chuyên môn, tinh thông công nghệ và tâm huyết với nghề là đòi hỏi cấp thiết, góp phần hiện thực hóa phương châm: “chất lượng đào tạo của nhà trường là khả năng sẵn sàng chiến đấu của đơn vị”.

1. Vai trò của nhà giáo quân đội trong sự nghiệp hiện đại hóa Quân đội

Nhà giáo quân đội là lực lượng trực tiếp đảm nhiệm công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ sĩ quan, cán bộ chỉ huy, kỹ sư quân sự, chuyên gia công nghệ và các lực lượng chuyên biệt trong Quân đội. Trước yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đặc biệt là trong điều kiện chiến tranh hiện đại, vai trò của nhà giáo quân đội càng được khẳng định và đề cao thông qua các hoạt động giảng dạy, đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, đảm bảo sự phát triển toàn diện về phẩm chất và năng lực học viên trong Quân đội. Nhà giáo quân đội là lực lượng tiên phong

(*) ThS; Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

trong việc tiếp cận, nghiên cứu và truyền bá tri thức khoa học - công nghệ quân sự hiện đại; nhà giáo quân đội là tấm gương sáng về đạo đức, bản lĩnh chính trị và lý tưởng cách mạng; là người giữ gìn, lan tỏa phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”; là lực lượng trực tiếp nghiên cứu, ứng dụng khoa học phục vụ cho nhiệm vụ huấn luyện và chiến đấu.

2. Yêu cầu xây dựng đội ngũ nhà giáo quân đội trong kỷ nguyên mới

Bước vào kỷ nguyên mới, thế giới có những thay đổi sâu sắc, toàn diện, đặc biệt công nghệ số và trí tuệ nhân tạo đang tái định hình nền giáo dục trên phạm vi toàn cầu, mỗi quốc gia đều phải xác định lại tầm nhìn và chiến lược mới cho hệ thống giáo dục trong tương lai. Theo đó, một trong những quan điểm chỉ đạo đột phá phát triển giáo dục và đào tạo được Đảng ta xác định là: “Người học là trung tâm, là chủ thể của quá trình giáo dục và đào tạo; nhà trường là nền tảng, nhà giáo là động lực, quyết định chất lượng giáo dục”⁽³⁾. Quân đội nhân dân Việt Nam là đội quân cách mạng, đội quân chiến đấu, đội quân công tác, đội quân lao động sản xuất. Xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại là một nhiệm vụ trọng tâm, cấp thiết. Trong tiến trình ấy, giáo dục và đào tạo giữ vai trò đặc biệt quan trọng, bởi con người là yếu tố then chốt trong mọi hoạt động quân sự. Là những người lính trên mặt trận giáo dục và đào tạo, đội ngũ nhà giáo quân đội đang đứng trước nhiều yêu cầu mới, mang tính toàn diện và sâu sắc.

Một là, đội ngũ nhà giáo quân đội phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, Nhà nước và Nhân dân. Đây là yêu cầu hàng đầu, mang tính nguyên tắc đối với mọi quân nhân, đặc biệt là người làm công tác giáo dục trong Quân đội. Nhà giáo quân đội không chỉ truyền thụ kiến thức chuyên môn mà còn là người định hướng tư tưởng, hình thành nhân cách và lý tưởng cách mạng cho học viên. Do đó, họ cần kiên định về lập trường chính trị, có nhận thức đúng đắn về đường lối quốc phòng toàn dân, chiến lược quân sự hiện đại, luôn sẵn sàng chiến đấu bảo vệ Tổ quốc trong mọi tình huống. Sự gương mẫu của thầy/cô về phẩm chất đạo đức, tinh

thần trách nhiệm, lối sống lành mạnh chính là tấm gương để học viên noi theo.

Hai là, đội ngũ nhà giáo quân đội phải có trình độ chuyên môn sâu rộng và năng lực sư phạm vững vàng. Trong thời đại khoa học - công nghệ phát triển mạnh mẽ, người thầy phải liên tục cập nhật kiến thức mới, am hiểu sâu về ngành mình giảng dạy, đồng thời biết vận dụng linh hoạt vào thực tiễn huấn luyện và chiến đấu, giúp học viên phát triển tư duy độc lập, sáng tạo và khả năng giải quyết tình huống trong điều kiện thực tế phức tạp. Trong xu thế hội nhập quốc tế và giao lưu quân sự với nhiều quốc gia, nhà giáo quân đội cần phải có năng lực ngoại ngữ, tư duy hội nhập, khả năng tiếp cận tri thức quân sự hiện đại của thế giới, từ đó có thể so sánh, chọn lọc và vận dụng phù hợp với thực tiễn Việt Nam.

Ba là, đội ngũ nhà giáo quân đội phải biết ứng dụng công nghệ thông tin và đổi mới phương pháp giảng dạy hiện đại. Trong bối cảnh chuyển đổi số quốc gia, Quân đội cũng đang tích cực đổi mới công tác huấn luyện và giáo dục nhằm “phát triển đội ngũ giảng viên, các nhà khoa học đủ năng lực, trình độ đáp ứng việc giảng dạy lĩnh vực khoa học cơ bản, công nghệ chiến lược; đẩy mạnh hợp tác với các đại học uy tín của nước ngoài; đổi mới mạnh mẽ chương trình đào tạo, hiện đại hóa phương thức đào tạo và ứng dụng công nghệ tiên tiến, nhất là trí tuệ nhân tạo”⁽⁴⁾. Việc ứng dụng tốt công nghệ là đòi hỏi tất yếu, thông qua việc làm chủ các phương tiện hiện đại như phần mềm mô phỏng chiến trường, giảng dạy trực tuyến, học liệu số, mô hình huấn luyện thực tế ảo... sẽ giúp nâng cao chất lượng giảng dạy mà còn giúp người học tiếp cận kiến thức nhanh hơn, hiệu quả hơn và linh hoạt hơn.

Bốn là, đội ngũ nhà giáo quân đội phải tích cực nghiên cứu khoa học và đổi mới sáng tạo. Trong Quân đội, khoa học - công nghệ không chỉ phục vụ giảng dạy mà còn là công cụ trực tiếp góp phần nâng cao khả năng tác chiến. Vì vậy, nhà giáo quân đội cần tham gia nghiên cứu các vấn đề cơ bản và ứng dụng, nhất là những vấn đề mới, vấn đề khó, sát thực tiễn huấn luyện, chiến đấu, để vận dụng vào giảng dạy, huấn luyện, cải tiến kỹ thuật, vũ khí, phương

tiện chiến đấu. Những đề tài, sáng kiến, mô hình huấn luyện sáng tạo sẽ là đóng góp quan trọng vào quá trình hiện đại hóa quân đội. Họ không chỉ là người dạy tri thức mà còn tạo ra tri thức - một yêu cầu lớn trong bối cảnh quân sự toàn cầu thay đổi từng ngày.

Năm là, *đội ngũ nhà giáo quân đội phải là người giữ gìn và phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, xây dựng môi trường sư phạm nhân văn, kỷ luật, chính quy.* Nhà giáo quân đội không chỉ dạy chữ, dạy nghề, mà còn dạy người, dạy cách sống, cách rèn luyện. Việc giáo dục phẩm chất đạo đức, lối sống lành mạnh, ý chí chiến đấu, tinh thần đoàn kết và trách nhiệm tập thể cho học viên là sứ mệnh thiêng liêng của nhà giáo quân đội. Họ cần biết kết hợp chặt chẽ giữa giáo dục tri thức với giáo dục lý tưởng cách mạng, giữa huấn luyện thể chất với xây dựng tinh thần chiến đấu, nhằm hình thành nên một thể hệ cán bộ quân đội vừa “hồng”, vừa “chuyên”. Trong bất kỳ hoàn cảnh nào, nhà giáo quân đội phải luôn giữ gìn phẩm chất người quân nhân cách mạng, có lối sống mẫu mực, liêm chính, không ngừng rèn luyện, tu dưỡng đạo đức nghề nghiệp. Trong môi trường quân sự có tính kỷ luật cao, họ cần giữ vững tác phong quân nhân, là tấm gương sáng cho học viên noi theo trong học tập, rèn luyện và chiến đấu.

3. Một số giải pháp xây dựng đội ngũ nhà giáo quân đội đáp ứng yêu cầu của kỷ nguyên mới

Trong quá trình phát triển đất nước, Đảng và Nhà nước ta luôn coi trọng giáo dục và đào tạo cùng với khoa học - công nghệ là quốc sách hàng đầu; đồng thời xác định: “toàn dân có trách nhiệm chăm lo, tham gia đóng góp nguồn lực và giám sát phát triển giáo dục”⁽⁵⁾; với phương châm: “thầy ra thầy, trò ra trò” trên các mặt đạo đức, nhân cách, tri thức; kiên quyết chấn chỉnh tiêu cực trong giáo dục, coi trọng danh dự người thầy, tôn vinh người thầy trong xã hội”⁽⁶⁾. Để thực hiện được sứ mệnh ấy trong kỷ nguyên mới, cần có những giải pháp đồng bộ, toàn diện nhằm xây dựng, phát triển đội ngũ nhà giáo quân đội đủ về số lượng, chất lượng và phù hợp với yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện công tác giáo dục và đào tạo trong Quân đội.

Thứ nhất, nâng cao chất lượng chính trị, tư tưởng, đạo đức nghề nghiệp cho đội ngũ nhà giáo quân đội. Cần tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, bồi dưỡng lý luận cho đội ngũ nhà giáo để giúp họ nhận thức sâu sắc về vai trò, trách nhiệm của mình trong sự nghiệp xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại. Các hoạt động học tập, trao đổi kinh nghiệm, giáo dục chính trị phải được tổ chức thường xuyên, tạo môi trường sư phạm lành mạnh, giúp nhà giáo không ngừng củng cố niềm tin vào sự nghiệp cách mạng của Đảng và Quân đội. Xây dựng đội ngũ nhà giáo quân đội vững mạnh về phẩm chất đạo đức nghề nghiệp, cần có sự kiểm tra, giám sát chặt chẽ hoạt động giảng dạy, thái độ, tinh thần trách nhiệm của nhà giáo; đồng thời, tổ chức các phong trào thi đua xây dựng đội ngũ nhà giáo có bản lĩnh chính trị, đạo đức cách mạng trong sáng, tận tâm, tận tụy với nghề. Công tác đào tạo, bồi dưỡng về đạo đức nghề nghiệp cần được quan tâm thường xuyên, giúp nhà giáo rèn luyện ý thức trách nhiệm, tinh thần kỷ luật và lòng yêu nghề, tự hào với những phẩm chất tốt đẹp “Bộ đội Cụ Hồ”.

Thứ hai, tập trung nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ và kỹ năng sư phạm cho đội ngũ nhà giáo quân đội. Hiện nay, công tác đào tạo, huấn luyện quân sự ngày càng đòi hỏi những kiến thức chuyên sâu, đa ngành, công nghệ cao. Quân ủy Trung ương đã xác định rõ: “Chú trọng bồi dưỡng năng lực về phát triển chương trình đào tạo, giảng dạy theo phương pháp hiện đại, nghiên cứu khoa học, trình độ ngoại ngữ, tin học, chuyển đổi số, kiến thức thực tiễn, tâm lý trong hoạt động giáo dục và đào tạo cho đội ngũ nhà giáo”⁽⁷⁾. Vì vậy, các nhà giáo quân đội cần được tạo điều kiện để học tập nâng cao trình độ; tham gia các khóa bồi dưỡng, tập huấn nâng cao năng lực sư phạm và chuyên môn nghiệp vụ. Đồng thời khuyến khích đội ngũ nhà giáo tích cực nghiên cứu khoa học, biên soạn giáo trình, tài liệu phù hợp với thực tiễn, cập nhật kịp thời những kiến thức, công nghệ mới để phục vụ công tác giảng dạy.

Thứ ba, đổi mới mạnh mẽ phương pháp giảng dạy và tổ chức đào tạo trong Quân đội.

Quán triệt quan điểm của Quân ủy Trung ương: “Đổi mới hình thức, phương pháp dạy học theo hướng hiện đại. Phát huy dân chủ quân sự, động viên tính tự giác, tích cực, chủ động, sáng tạo của người học, chống áp đặt, rập khuôn máy móc; thực hiện lý luận liên hệ với thực tiễn, lý thuyết đi đôi với thực hành, lấy thực hành làm chính; kết hợp học mới với ôn cũ, giáo dục tư tưởng với rèn luyện động tác, tác phong”⁽⁸⁾. Theo đó, nhà giáo quân đội cần ứng dụng công nghệ thông tin, sử dụng các phần mềm mô phỏng, bài giảng điện tử, các hình thức đào tạo trực tuyến, từ xa nhằm nâng cao hiệu quả truyền đạt kiến thức. Quá trình đào tạo phải hướng tới phát triển năng lực tư duy phản biện, sáng tạo và kỹ năng thực hành của học viên, không chỉ truyền thụ kiến thức một chiều mà xây dựng môi trường học tập chủ động, tích cực. Các nhà trường quân đội cần xây dựng hệ thống đánh giá chất lượng đào tạo khách quan, khoa học, tạo động lực phấn đấu cho nhà giáo và học viên.

Thứ tư, đầu tư xây dựng chế độ, chính sách, tạo môi trường sư phạm quân sự lành mạnh cho đội ngũ nhà giáo quân đội. Đảng ta xác định: “Cùng với đề cao vị trí, vai trò và trách nhiệm xã hội, cần đổi mới mạnh mẽ chính sách đãi ngộ, chăm lo xây dựng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục là khâu then chốt”⁽⁹⁾. Các cơ quan chức năng cần ban hành chính sách đãi ngộ hợp lý về tiền lương, phụ cấp, công tác cán bộ nhằm giữ chân và thu hút cán bộ có trình độ, phẩm chất tốt về công tác giảng dạy trong Quân đội. Đồng thời, cần có cơ chế khuyến khích khen thưởng các nhà giáo có thành tích xuất sắc trong giảng dạy, nghiên cứu khoa học, phát huy sáng kiến cải tiến. Một môi trường làm việc chuyên nghiệp, năng động với chế độ, chính sách phù hợp sẽ tạo điều kiện để đội ngũ nhà giáo quân đội phát huy hết năng lực, trách nhiệm. Đẩy mạnh việc xây dựng và phát triển văn hóa sư phạm quân sự, tạo môi trường học tập, làm việc tích cực, thân thiện và chuyên nghiệp, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, phát huy sáng kiến, đổi mới sáng tạo trong công tác giảng dạy và huấn luyện.

Thứ năm, đẩy mạnh hợp tác quốc tế, giao lưu, trao đổi kinh nghiệm đào tạo nhằm nâng

cao chất lượng đội ngũ nhà giáo quân đội. Tăng cường các hoạt động phối hợp, liên kết giữa các nhà trường quân đội với các cơ sở giáo dục và đào tạo ngoài quân đội; giữa nhà trường với đơn vị và các cơ sở nghiên cứu, sản xuất quốc phòng. Tích cực, chủ động nghiên cứu, học tập, chia sẻ kinh nghiệm và hợp tác đào tạo để đội ngũ nhà giáo quân đội có cơ hội học hỏi các phương pháp đào tạo tiên tiến, tiếp cận công nghệ quân sự hiện đại của thế giới, đồng thời góp phần nâng cao năng lực ngoại ngữ và khả năng hội nhập quốc tế trong giáo dục quân sự. Đây cũng là cơ sở để xây dựng các chương trình đào tạo phù hợp với xu thế phát triển của quân đội thế giới, đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Trong bối cảnh dân tộc Việt Nam đang vươn mình mạnh mẽ trên mọi phương diện, đội ngũ nhà giáo quân đội cần tiếp tục rèn luyện, đổi mới, không ngừng nâng cao bản lĩnh chính trị, năng lực chuyên môn và đạo đức nghề nghiệp. Đội ngũ nhà giáo quân đội chính là những người gieo mầm lý tưởng cách mạng, góp phần xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại - xứng đáng là lực lượng nòng cốt bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc trong mọi tình huống./.

Ghi chú:

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 10, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.345.

(2) Quân ủy Trung ương, *Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XI*, H.2020, tr.25.

(3),(5),(6) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Nghị quyết số 71-NQ/TW ngày 22/8/2025 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo*, tr.2.

(4),(7),(8) Quân ủy Trung ương, *Nghị quyết số 3488-NQ/QUTW ngày 29/01/2025 của Quân ủy Trung ương về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số trong Quân đội*, tr.5, tr.9, tr.8.

(9) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.138.